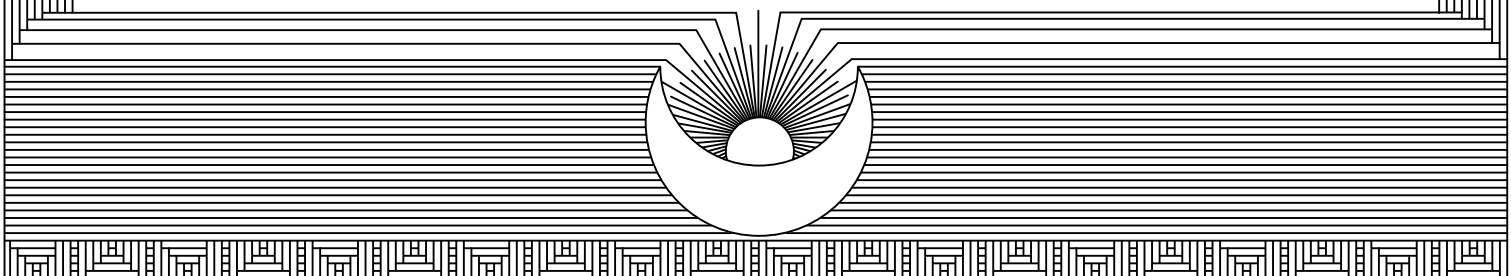
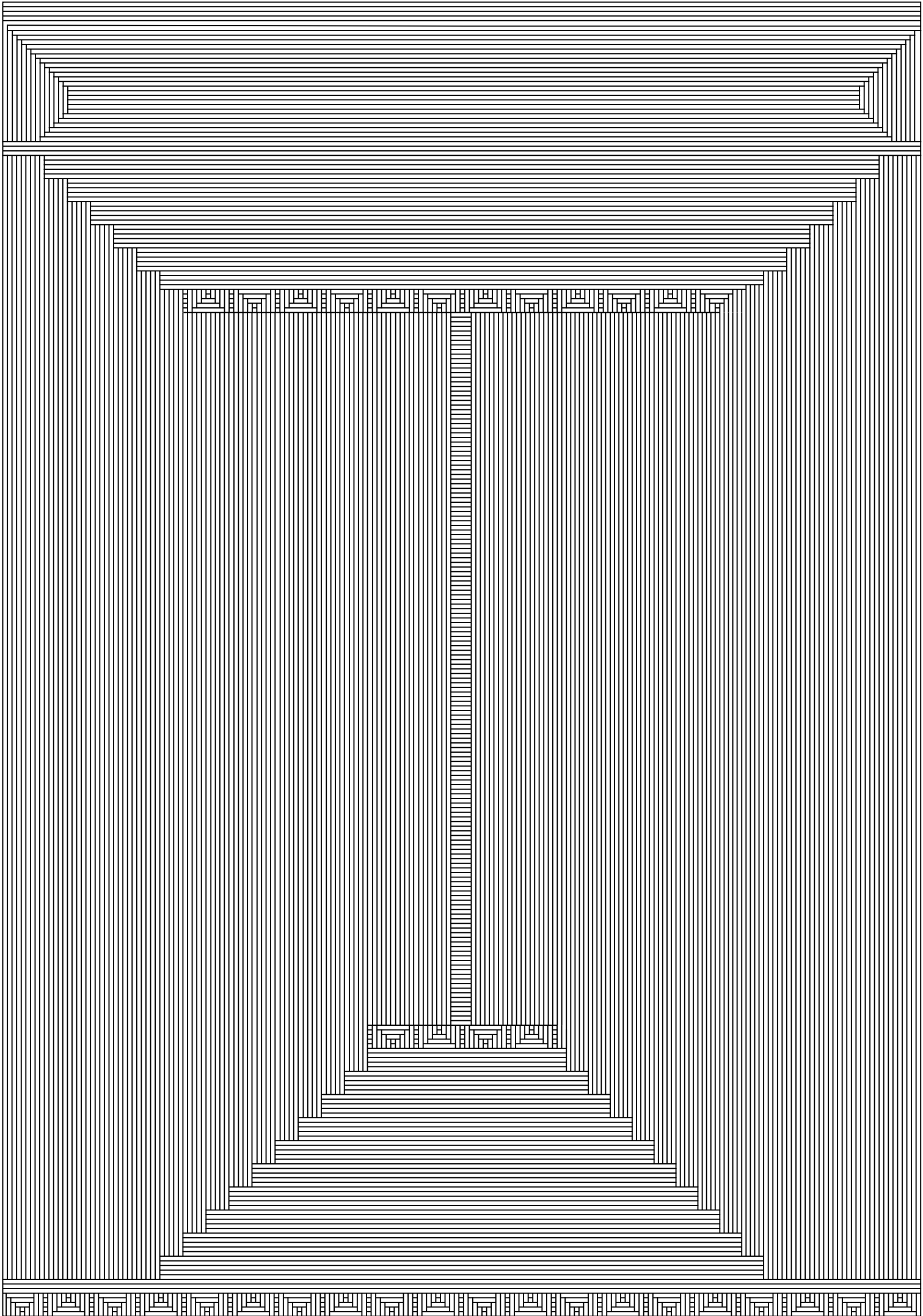

2013

HET JURYRAPPORT

Bekendmaking van de winnaar op woensdag 16 oktober 2013,
tijdens de uitreiking in het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam.

DE JURY

Dit jaar wordt het Steenbergen Stipendium voor de 16e keer uitgereikt. In mijn tweede jaar als juryvoorzitter van deze prijs, heb ik een nieuw jurylid mogen uitnodigen. Naast Koen Hauser, die voorgaande jaren ook al jurylid was, nam dit jaar Hans Gremmen deel als jurylid van deze fotoprijs. De combinatie van de fotograaf- en kunstenaarschap van Koen Hauser, met de vormgevers- en uitgeverskennis van Hans Gremmen, en mijn ervaring als beeldredacteur en fotofrecriticus, garandeert een jury met uitgebalanceerde visie op fotografie.

Zoals gebruikelijk heeft de jury de eindexamenexposities van de volgende kunstacademies bezocht: Koninklijke Academies van Beeldende Kunsten (Den Haag); Academie voor Kunst en Vormgeving St. Joost (Breda); ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten (Enschede); Gerrit Rietveld Academie (Amsterdam); Hogeschool voor de Kunsten Utrecht; Willem de Kooning Academie (Rotterdam). Er studeerden dit jaar 122 fotofreciënten af, vorig jaar waren dat 77 studenten.

DIT EINDEXAMENJAAR

In tegenstelling tot vorig jaar was er veel discussie binnen de jury. Over de keuze van de vijf genomineerden waren wij het niet snel eens. Maar juist in onenigheid kan een goede discussie ontstaan over het huidige fotofreciendlandchap, over wat de criteria zijn voor een goed fotofreciendproject en over de vereiste kwaliteit die men zou moeten kunnen verwachten van net-afgestudeerde kunststudenten.

Er zijn veranderingen zichtbaar in het Nederlandse landschap van fotofreciendopleidingen. Ook Fotovakscholen zetten in op accreditatie van hun opleidingen. Meermaals heeft de jury bediscussieerd waarin fotovakscholen en kunstacademies zich van elkaar (moeten) onderscheiden. Maar ook binnen kunstacademies is steeds meer op andere afdelingen eindexamenwerk te zien waarbij fotografie is gebruikt. Dit veroorzaakte verwarring bij de

jury over welk werk nou wel en niet binnen de beoordeling voor deze fotoprijs vielen. Waar de ene academie fotografie aanbiedt binnen een aparte vierjarige opleiding, wordt bij de andere academie fotografie als een mogelijkheid aangeboden binnen verschillende opleidingen. Nog los van het oordeel of deze ontwikkelingen terecht of slecht zijn, valt te zeggen dat de grenzen vervagen.

Binnen de kunstacademies is het opvallend hoezeer de nadruk wordt gelegd op professionalisering. Enerzijds is dit toe te juichen, omdat het de kansen van vele studenten zal vergroten om zich snel na de opleiding een weg te vinden in het werkveld. Het hebben van visitekaartjes, een portfolio en website behoren tot de standaard eisen. Aan het presenteren van de afstudeerprojecten, en ook de exposities als geheel, wordt duidelijk veel aandacht besteed.

Anderzijds veroorzaakt deze benadering te zeer vormdwang. Alles lijkt gericht op het praktische, het toepasbare en het communiceren. Alsof het een (of de enige) formule tot succes is. Van de academische, experimentele en vernieuwende insteek is daardoor minder zichtbaar.

Projecten waarvan alles zich binnen de grenzen van het veilige en algemeen geaccepteerde bevindt, missen de mystiek die juist vernieuwing van het medium kunnen bevorderen. Niet het product, maar het concept zou leidend moeten zijn. Zo zou ook de beroepsgerichtheid moeten worden benaderd, als een uitdaging en niet een uitgedacht kader.

De rafelranden, waarin kunstacademies zich juist moeten onderscheiden van fotovakscholen, lijken steeds meer te worden gladgestreken. Ondertussen bewegen fotovakscholen zich qua niveau steeds meer richting kunstacademies door de bredere invulling van het begrip toegepaste fotografie. Resultaat is dat de verschillen dus kleiner worden.

In haar zoektocht naar te nomineren projecten liep de jury hier tegenaan. De projecten die in aanraking komen voor nominatie, zijn die projecten die de uitzondering op de regel vormen. Maar opvallend veel projecten bevonden zich aan de veilige kant. De indruk van de jury was dat over het algemeen de groep van de kwalitatieve middenmoot groter was geworden, en de uitschieters dit jaar moeilijker te vinden waren.

Opvallend waren de alom vertegenwoordigde thema's die op alle kunstacademies te vinden waren, zoals: de jeugd, het verlangen naar natuur, de

STEDERKEN STEDERKEN

zoektocht naar afkomst. Ook werd er veel gewerkt met archiefmateriaal. Vaak is de benadering traditioneel en heel fotografisch. Er is vaak weinig experiment en slechts sporadisch wordt er gewerkt in combinatie met een ander medium. Romantisch, esthetisch en veilig.

DE KUNSTACADEMIES

ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten (Enschede) kon dit jaar voor het eerst op de nieuwe locatie worden bezocht. Het nieuwe gebouw komt de uitstraling van de kunstacademie als geheel zeer ten goede. Maar de kwaliteit van het afstudeerwerk bleef achter bij dat van de andere kunst-academies. En ook binnen de academie waren de kwaliteitsverschillen groot. Zo kwam de jury fotografische werken tegen op andere afdelingen die interessanter waren dan het werk van de afstuderende fotografiestudenten op deze kunstacademie.

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (Utrecht) bood dit jaar een overzichtelijke tentoonstelling, die groter was dan vorig jaar omdat de groep afstudeerde studenten groter was. De expositie was coherent. Dat deed ook de groepsdynamiek suggereren. De meeste studenten exposeerde één project, de andere projecten waren te bekijken in winkel die de studenten bij de tentoonstelling hadden ingericht. Het niveau was stabiel en degelijk, van een gemiddeld goed niveau, met zowel naar boven als beneden niet grote uitschieters. Indruk van de jury was dat de academie zijn eigen identiteit lijkt te hebben teruggevonden.

AKV | St. Joost (Breda). Door de grote open ruimte waarin de academie haar studenten laat exposeren, is het al jaren een prettig overzichtelijke locatie maakt om te bezoeken. De studenten bestierden ook hier een gezamenlijke winkel, waardoor de geëxposeerde projecten met niet teveel ruis waren omgeven.

Maar de kwaliteit van het geëxposeerde werk liep erg uiteen. Er waren vooral fikse uitschieters naar beneden te vinden. Sommige projecten waren zowel technisch als conceptueel eigenlijk onder de maat, aldus de jury. Dit creëert een slechte context voor de projecten die wel goed waren.

Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (Den Haag). Opvallend was, net als vorig jaar, het verschil tussen de wervende- en de redactionele afdeling. Zeker doordat de studenten gemixt hun projecten

presenteren. In het werk van redactionele studenten is meer oorspronkelijkheid en experiment te zien. In het werk van de wervende studenten wordt veiliger gewerkt en veel gerefereerd aan bestaande fotografie. Het gemiddelde niveau van deze academie is goed. Met de expositie weten zij de uitstraling van een soort eigen academie binnen de academie te creëren. Het presenteren van werk wordt als onderdeel van het project benaderd, wat een meer gevarieerde expositie oplevert. Sommige projecten waren echt uitzonderlijk en maakten indruk. Anderen waren wel weer op het randje van te gelikt.

Gerrit Rietveld Academie (Amsterdam) had vorig jaar nog de expositie als geheel goed vormgegeven, maar leek dit jaar geen moeite te hebben gedaan om ingangen tot het werk te creëren. Elke vorm van tekst en uitleg ontbrak bij de presentatie van de meeste projecten, waardoor het vaak alleen nog maar esthetiek overbleef om te beoordelen. Het is goed en onderscheidend dat de opleiding erg sterk gericht is op conceptontwikkeling. Maar de context ontbreekt waardoor het lijkt alsof de behoefte ontbreekt om te communiceren met de buitenwereld. Dat is zonde, want er was wel degelijk werk met veel potentie te zien, aldus de jury.

Willem de Kooning Academie (Rotterdam) liet dit jaar haar afstuderende fotografiestudenten in eigen academiegebouw exposeren. Het is een mooie locatie, maar niet geschikt voor exposities. Want wat vooral opviel was het gebrek aan ruimte. Veel werk werd geëxposeerd in de gangen, wat bepalend was voor hoe het werk werd gepresenteerd. Ten opzichte van vorig jaar is de kwaliteit van de expositie in het algemeen wel verbeterd. Er waren interessante projecten te zien. Maar het algemene niveau van presenteren was laag. Een aantal studenten hadden het heft in eigen handen genomen. Zij hadden elders in Rotterdam een eigen locatie geregeld om hun werk gelijktijdig te exposeren. Een zeer aan te moedigen initiatief, al bleef de uitwerking ervan achter. Wellicht dat, mocht dit zich komend jaar weer voordoen, de academie dergelijke kartrekkers meer kan ondersteunen en begeleiden.

DE GENOMINEERDEN

Sascha Landshoff (KABK) is met zijn project *'The Trout, the Rooster and the Lamb'* genomineerd omdat hij door middel van beeldgebruik maximale impact weet te bewerkstelligen. Zijn doel is om ons na te laten denken over wat onze relatie is met het ons voedsel dat we eten. De stelling dat als je vlees wilt eten, je ook in staat moet zijn het te doden, zet hij om in daden. Drie dieren doodde hij en maakte daar drie korte filmpjes van. Hoewel het onderwerp in zichzelf niet verrassend is, is het juist bemoedigend dat een jonge fotograaf als Sascha Landshoff vanuit echte engagement ons weer met zo'n onderwerp confronteert. Minder goed vond de jury de vorm waarin het werk werd gepresenteerd, daaraan had wellicht wat meer aandacht besteed kunnen worden.

Jaya Pelupessy (HKU) is met zijn project *'Another Observer'* genomineerd omdat hij zichzelf weet neer te zetten als een intrigerend onderzoeker naar het medium. Zijn uitgangspunt is het wetenschappelijke principe dat iedereen een andere werkelijkheid ervaart, omdat iedereen de realiteit vanuit een ander perspectief interpreteert. Dit daagde hem uit te experimenteren met zowel de technische mogelijkheden van fotografie, als met wat hij fotografeerde. Niet alleen de foto's zelf, maar ook de door-dachte manier waarop hij het presenteert, zijn het resultaat van een intelligent creëerproces. De manier waarop het werk was geëxposeerd vond de jury erg goed, over de bijbehorende publicatie was zij minder enthousiast.

Jan Rosseel (KABK) is met zijn project *'Belgische Herfst'* genomineerd omdat hij een heel hedendaagse manier van fotograferen heeft weten toe te passen op een onderwerp dat emotioneel heel dichtbij hem staat. Door verschillende beeldtalen te combineren, heeft hij de geschiedenis van de Bende van Nijvel weten te reconstrueren. Feit en fictie. Historie en reconstructie. Het project is zeer rijk in zijn diversiteit aan uitwerkingen met zowel audio, als video, als een fotoboek. Maar de jury mistte het experimentele, rauwe randje. Juist door die zeer verzorgde veelheid raakt de authenticiteit wat ondergesneeuwd.

Kyle Tryhorn (Rietveld) is met zijn project *'Yours to Discover'* genomineerd omdat hij op een gelaagde manier ons weet te laten kijken naar natuur. Hij onderzoekt de verschillende manieren waarop men het bezit en de ervaring van de sublieme natuur kan weergeven, kwantificeren en indelen. Zijn installatie van watervallen is esthetisch en ingenieus. Wel miste de jury de context bij de presentatie van zijn werk, waardoor hij wel een resultaat maar niet de opgedane kennis deelt.

Nina Vossen (St. Joost) is met haar project *'Toen ik ontwaakte was iedereen duizend stappen verder'* genomineerd omdat zij een persoonlijk, en tegelijk universeel, vraagstuk in een verrassende vorm heeft uitgewerkt. Het is een zoektocht naar vrijheid en authenticiteit. Hoewel een logische uitwerking van een dergelijk verhalend onderzoek een boek zou zijn, heeft zij er een opvallend object aan de muur van gemaakt, waarin tekst, beeld en grafische vormgeving met elkaar verweven. Wel vond de jury dat soms het beeld soms op een erg illustratieve manier werd ingezet.

DE WINNAAR

Een van deze vijf genomineerde projecten stak voor de jury boven de rest uit, omdat het werk een academisch niveau van denken bewijst. Uit het werk blijkt een nieuwsgierigheid en drang tot mateloos experimenteren en analyseren. De manier waarop het werk is gepresenteerd toont een zeer door-dachte professionele houding. De winnaar durft mystiek en toeval bepalend te laten zijn. Het werk nodigt echt uit tot kijken, en blijven kijken. Daarmee bewijst de maker zich een talentvol beeldenmaker. De jury hoopt dan ook dat met het winnen van deze prijs de winnaar zich daarin de komende jaren verder zal ontwikkelen.

De winnaar van het Steenbergen Stipendium 2013 is Jaya Pelupessy.

ONDERTEKEND DOOR

Etta Meuter (Steenbergen Stichting)

Koen Hauser (jurylid)

Hans Gremmen (jurylid)

Sterre Sprengers (juryvoorzitter)

STIJNBOEK STIJNBOEK STIJNBOEK STIJNBOEK

WILLEM WILLEM WILLEM

- 2013 JAYA PELUPESSY, Utrecht
2012 OLA LANKO, Amsterdam
2011 RAOUL DE LANGE, Den Haag
2010 HRAIR SARKISSIAN, Amsterdam
2009 JORIS JANSEN, Den Haag
2008 MAGDALENA PILKO, Den Haag
WILLEM POPELIER, Den Haag
2007 BREGJE VAN DEN BERG, Den Haag
MARK VINCENT HOUSTON, Amsterdam
2006 CHRISTIAN VAN DER KOOY, Den Haag
HANNAH HORSCH, Enschede
THIJS KOELINK, Utrecht
2005 WYTSKE VAN KEULEN, Breda
LINDA MARIA BIRBECK, Utrecht
2004 YVONNE LACET, Utrecht
ELZA JO VAN REENEN, Den Haag
2003 MARCEL BORSTEN, Utrecht
JAAP SCHEEREN, Breda
2002 PETRA STAVAST, Breda
HOLGER NIEHAUS, Enschede
2001 MYNE SOE-PEDERSEN, Amsterdam
JUDITH VAN IJKEN, Utrecht
2000 KIM KRIJNEN, Breda
HANNEKE FRANSSSEN, Breda
1999 THOMAS SCHLIJPER, Utrecht
1998 ANDREA STULTIENS, Utrecht

